

YORUM

Adnan NAS
adnan.nas@tr.pwc.com

Girişimciye Ejder Sermayesi

Ülkemiz konjonktürel risklerden kaçınarak büyüme yolculuğunu sürdürmeye çalışırken, yörüngeden çıkmamak için yapısal dönüşümü hızlandırmak gerektiğinden sık sık sözediyoruz. Ana hatlarıyla rekabetçilik ve verimlilik başlıkları altında toplanabilecek olan ve yıllardan beri tek tek irdelediğimiz pek çok yapısal sorunumuz var. Kamu yönetimleri ne kadar başarılı olursa olsun, iç dinamikler harekete geçirilmezse bu sorunların aşılması mümkün değil. Öte yandan her şey rağmen Türkiye'nin yaygın bir kabul ile geleceğin yükselen yıldızları arasında anılmasının temel nedeninin büyük ve genç insan potansiyeli olduğu düşünülürse, iç dinamiklerle ilgili çabanın ağırlık merkezinin insan ve işgücü, onun donanımı ve olanakları olması gerekiyor. Ancak bu konuyu, şimdi çok önemli bir sosyal sorun olarak ortaya çıkan işsizlik sorununun şöyle ya da böyle çözümü gibi bir boyutta algılamak yeterli değil. Çünkü asıl sorun, bu faktör avantajının verimlilik ve katma değer artışı gibi temel çıkış yollarına katkı sağlayacak biçimde kullanabilmesindedir.

Önemli bir rekabet faktörü

Bu sorunsalın en ilginç örneklerinden biri de son yıllarda kamuoyunun kelime dağarcığında daha sık yer almakla birlikte pek derinliğine bilinmeyen, ayrıca yeterince de irdelenmeyen "girişim sermayesi" ya da daha eski deyimle "risk sermayesi" ile ilgilidir. Kökü toplumsal kültüre ve eğitim sistemindeki zafiyetlere dayanan girişimcilik ve yaratıcılık desteklerinin yetersizliği, tutarsız ekonomik politikalar sonucu onlarca yıl süren ve neredeyse iş kültürümüzün bir parçası haline gelen yapışkan enflasyon ile birleşince, aslında çok önemli bir katalizör olan girişim sermayesinin uzun süre gündemimizin dışında kalması şaşırtıcı değil.

Kaldı ki bu açıdan gelişmiş batı ülkeleri arasında da ciddi farklılıklar var. Gelir düzeyi bizden çok yüksek olmakla birlikte AB ülkelerinde, özellikle Orta ve Güney Avrupa'da bürokrasi, mevzuat ve daha önemlisi hakim sosyal değerlerin risk alan girişimciliği, yaratıcılığı ve yeni işletmeleri özendirici olmaması nedeniyle önemli bir rekabet

dezavantajı bulunduğu AB'nin kendi yöneticileri tarafından dahi kabul ediliyor. Bunda zihniyeti belirleyen eğitim modelinin ve fikri hakların korunmasında yetersizliğin de önemli rolü olduğuna inanılıyor.

Bütün bu handikaplar Türkiye'de daha da derin bir şekilde söz konusu. Üstelik orada olmayan başka sorunlar ile birlikte.

Türkiye'de Ejder Programı

Girişimcilik konusunu bana yeniden çağrıştıran olay, bir televizyon kanalında her hafta yayınlanan "Dragons Den" adlı program, türkçesiyle "Ejderlerin Mağarası". Önemli bir işim olmadıkça genellikle izlediğim program, mali kaynağa veya büyüme ivmelerini arttıracak gayrimaddi değerlere ihtiyaç duyan küçük ve insiyatif sahibi girişimcilerin sunumlarını dinleyen bunlardan umut vaadedenlere belli ve genellikle azınlık payı düzeyinde kazanç beklentisiyle ortak olarak yani sermaye koyarak destek sağlayan başarılı ve büyük yatırımcıların karar süreçlerinin hikayesi. Bunlar genellikle bireysel private equity (özel sermaye) yatırımcıları. Kendileri de sıfırdan başlayarak yükseldikleri için, girişimcilerin sorunlarını çapraz sorgulama ile irdeleyip yatırıma uygunluklarını kısa bir sürede sonuca bağlıyorlar. Programı yayınlayan televizyon kanalı, yakında Türkiye'de de bir versiyonun başlatılacağını duyuruyor.

Doğrusu Türkiye'de yapılacak versiyonu çok merak ediyorum. Ortaklık kültürünün geleneksel olarak geri kaldığı, azınlık payının hukuk güvencesi nedeniyle hiç akılcı gelmediği, fikri hakların pek de ciddiye alınmadığı, bankacılık sisteminin genellikle teminat karşılığı kredi verdiği bir ortamda, girişim sermayesi şirketlerinin de yukarıda belirttiğimiz nedenlerle gelişmemiş olduğu düşünülürse, ilginç bir deneme olacağı benziyor. Türkiye'nin cazibesinin arttığı son yıllar içinde yabancı private equity fonlarının birkaç yatırımına tanık olduk, ama yerli yatırımcıların böyle bir ilgisini pek duymadık. Ama yine de, içimizde bir umut ışığı, bekleyelim.

İşin Doğrusu

Tabii ki işin doğrusu sıradışı ve kahraman yatırımcılara bel bağlamak değil, böyle bir yatırımın yaygın ve olağan karşılanacağı bir ortamın yaratılması. Bunu yapmak, yazının başında vurguladığımız reel sektörde dönüşüm sürecine de ciddi katkı sağlar. Çünkü sadece dış kaynakları daha fazla çekmek için değil, yurtiçindeki atıl sermayeyi hareketlendirmek ve yaratıcı girişim projesiyle buluşturmak için bu türden katalizör mekanizmalara büyük ihtiyaç var.

O halde yapılacak iş, başka nedenlerle de sık sık vurguladığımız hukuk güvencesi, kurumsal yönetim ve işletme hesaplarının saydamlığı gibi kritik reformları tamamlamak, sonra da bu konuda stratejik destekler sağlamak. Tabii uzun vadede kültür, zihniyet, eğitim sistemi gibi zaaflarımızı da düzeltmek. Vergi mevzuatı açısından hisse senetlerinin elden çıkarılmasında iki yıllık (vergi anlaşmalarıyla çoğu yabancı yatırımcı için bir yıllık) elde tutma şartıyla vergi muafiyeti gibi oldukça liberal bir durum var. Ancak girişim sermayesi ortaklıklarına ve yerli özel yatırımcılara özel destekler fark yaratabilir.

Alın size somut ve sonuç odaklı bir eylem alanı...